

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MĂRIAN SASU.

Redactor: ION RAȚIU

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pitic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stolanovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare partic. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Probleme postbelice.

Sunt multe lucruri, ce în fond ascund o imoralitate cunoscută cu toate astea, acțiunea își croește drum și în formele lumești se relevă în strălucire; înaintea legilor ei se pleacă stăpâni și servi. Sunt lucruri cunoscute de toți; în aparență ascund tot ce te-ar revolta și disecând măruntaele întâlnești necinstea înrădăcinată în nucleul ființei. În vremurile noastre, pentru o anumită categorie de oameni, sunt nesuferiți îmbogății de războiu... Și pe dreptate sunt condamnați și disprețuiți acești infami paraziți, a căror bogăție și-a clădit biserica pe osemintele celor ce au apărat viața lor...

... Pe vremea când Europa fierbea în flăcările măcelului, nutrit cu vieți de oameni, pe timpul când cel mai groaznic eveniment al veacurilor zguduia pământul din temelii; în vreme ce râurile duceau valuri de sânge și moartea secera în ogoarele bătăliei; atunci mai exista o clasă de oameni, cu suflete de deavoli infomețați, ce s'au gândit să-și aglomereze în jurul lor grămezi de aur pentru zilele când furtuna se va potoli. Samsarii s'au rădicat, în setea după bogăție, au făcut averi, jefuind, omorând dacă trebuia; fiindcă asta o cerea simțul înpotmolit în patimi satanice? S'a făcut apoi

pace. . . norii s'au împrăștiat, furtuna s'a potolit, ceriul și-a arătat din nou seninătatea și cumpăna lumii s'a îndreptat. Era atunci bucurie, se vărsau lacrimi, după cei ce au murit sub steag; și apoi, cum toate se uita, s'au ufat suferințele, mulfimea obișnuită cu durerea la semnalul păcii a încheiat să mai plângă, și din tot sbuciumul și frământarea, în care a clocolit voința și idealul veacurilor; s'a plămădit dreptatea. Dreptatea și încă ceva. S'au arătat paraziiții omenirii în purpuri strălucitoare de regl, înbogățiii de războiu; comediantii din arenele publice și-au făcut intrarea triumfală în scena omenirii. Splendoarea măririi s'a arătat odată cu acești ciocii a cinstei și sfinteniei din trecut. Și parcă totul era așa să fie; totul a decurs pașnic și liniștit, ca un lucru ce ar fost fresc, fiindcă blestemele morților și glasul sângelui nu au ajuns să-și spună cuvântul judecării.

Dacă am generalizat chestiunea, am făcut-o fiindcă nu este colț de pământ unde să nu se pomenească de acest sotu de oameni.

Țara noastră în privința asta a fost mai puțin norocoasă ca altele. La noi afăția înbogățiii din războiu sunt, atăția paraziiți, de-i greu pământul.

M'am gândit la ei (am întâlnit prea mulți) apoi m'am gândit la învățătorul nostru (eu nu sunt învățător) și parcă am înțeles durerea și clocolul din sufletul lui, atunci când și-l aduce jertfă pentru mulțime, și-a înțeles și jalea, strigătul de durere atunci când celor în drept să-i facă un traiu mai bun, o viață omenească. Este cântecul ce mă face să blestem și să disprețuiesc pe toți acei ce și-au zidit cetăți de mărire din ruinele și cenușa marelui războiu.

Eu cred însă că toți acei ce au profanat altarul sfinteniei vor fi răsplățiiți atunci când se va îndeplini blestemul morților, aici ori dincolo . . .

Ion Rășiu.

Atavism ori educație rea?

Iubite Septimiu!

Trecutau vremi multe, decând firul corespondenței noastre l'am întrerupt. De atunci, războiul, cu urmările sale, a schimbat mult, foarte mult fața lumii. Tu încă multe ai văzut de atunci, și multe ai auzit. Spui, că din cele văzute multe ai învățat, și mă rogi, ca să luăm iarăși firul corespondenței noastre, acum însă, nu în paginile revistei „Foaia Școlastică”, — de care ne leagă numai plăcuțele amintiri, — ci în coloanele modestului nostru, „Amicul Școlii”.

Pentru ca să înțelegi mai bine tema, despre care vreau să-ți scriu, las să-ți premeargă un caz, ce mi s'a întâmplat, în una din zilele trecute.

Eram în biroul școlii și mi se prezintă stăpânul elevului Ștefan Păiuș, protestând, că el pe nedreptul este amendat pentru absențele școlare nemotivate, a numitului elev.

Îmi documentează cu tot ce a fost „fide-demn”, că el a trimis pe Ștefan deacasă la școală, dar că pentru ce nu s'a prezentat la prelegeri nu înțelege.

Mi s'a mai plâns despre multe isprăvi deale numitului elev, ca furturi, minciuni, injurături, bătăi etc.

Astăzi Ștefan Păiuș, fost elev în clasa III, numai cercetează școala. Și-a pierdut urma, încât nu i se cunoaște ubicațiunea.

După statură, era cel mai înălțisor, dintre cei 350 elevi, ai școlii noastre, la etate de 13 ani. Expresiunea feței lui te făcea să crezi, că de nu se v'a împărtași de o bună creștere, va fi nenorocit pe viața întreagă; rușine pentru neam și povoaară pentru țară.

M'am interesat de trecut lui, și am aflat, că e băiat orfan dela Orfelinatul de stat din C. A fost trimis la colonia pentru orfanii statului din orașul nostru, pe la sfârșitul verii anului trecut. De atunci și până în prezent, și-a schimbat cel puțin 3 stăpâni; iar de când era în scutece și până astăzi, — la etatea de 13 ani, — câți stăpâni va fi avut? o știe numai bunul Dumnezeu.

Iubite Septimiu! Din cazul bietului nenorocit Ștefan Păiuș, se desprind două triste adevăruri. Unul este născut din urmările, unei vieți destrăbala.e, pe care au trăit-o doi părinți nenorociți, ca să dea naștere, în urma atavismului — erezirii — moravurilor rele, la al treilea nefericit. Al doilea trist adevăr este: educația slabă, de care se împărtașesc acești nenorociți, adevărații copii ai nimănu. Să vedem acum, cine's nenorociții, — condamnați de soarte, — se impepuleze orfelinatele statului? Sunt în locul prim copii „născuți din flori”, de cele mai multe ori aruncați și aflați părăsiți, la marginea cutărui colț de stradă. Părinții acestora îi aflăm în șirul servitorimei, — ba de multe ori chiar și în șirul oamenilor mai de seamă, în ambele cazuri, atât unii

(Vedeți pag. 6.)

Cooperativa de aprovizionare și desfacere în c

Bilanț pe anul al III

Active.

CONTU

Casa	—	—	—	—	7100	—
Mărfuri generale în inventar	—	—	—	—	1399832	89
Avans pe mărfuri	—	—	—	—	13593	—
Mobilier	—	—	—	—	34437	—
Capital Centrala Coop.	—	—	—	—	11300	—
Diversi debitori	—	—	—	—	461586	75
					1927879	64

Debit.

PROFIT

Cheltuieli generale	—	—	—	—	22482	50
Chirii	—	—	—	—	9050	—
Salarii	—	—	—	—	115598	—
Impozite	—	—	—	—	29193	92
Amortizări	—	—	—	—	3443	70
Diverse	—	—	—	—	43135	80
Profit net	—	—	—	—	157685	07
					380588	99

Aiud, 10 I

Consiliul de

Președinte, **Marian Sasu.**

Casier, E

Membrii : **Augustin Ocnean, Iosif Marian, Victor Maca,**

Subsemnata comisie de cenzori am examinat contul prezent și l-

C o m i s i a

Gheorghe Indreiu,

Em

ea de gestiune 1926.

BILANȚ.

Pasive.

Capital social vărsat	—	—	—	421610	—
Rezerve	—	—	—	41348	67
Fond opere sociale	—	—	—	17139	99
Fond-Amortisment	—	—	—	8575	10
Efecte de plată Centrală Coop.	—	—	—	407054	60
Diverși creditori	—	—	—	828392	21
Diverse conturi	—	—	—	46374	—
Profit curat pe 1927	—	—	—	157685	07
				1927879	64

PIERDERI.

Credit.

Din desfacerea mărfurilor proprii	—	—	—	379558	99
Dividende	—	—	—	1130	—
				380688	99

uarie 1927

Administrație :

Chescheș. Contabil, Maxim Voina.

Ion Moldovan, Ion Lucaciu, Ion Stan, Valer Mărginean.

aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele societății.

c e n z o r i :

Ion Muntean.

Ioan Kádár.

cât și alții, stăpâniți de desfrâul amorului neînfrânat.

În locul al doilea sunt copii de părinți proletari, miseri, cari au trăit din lucrul palmelor, de regulă ori tata ori mama ba de multe ori amândoi, au fost stăpâniți de vițiul beției, furtului, minciunii, lenei, trândăviei etc. — În locul al treilea, numai foarte rar ori, aflăm între ei, copii de părinți, cari au dus o viață plăcută lui Dumnezeu, au fost oameni diligenti și au trăit în cinste și omenie.

Acum, când axioma sf. scripturi: „păcatele părinților se vor rezbuna în înăililor, până la a șaptea generațiune,” este recunoscută, de știința medicală ca și pedagogică, sub numirea de *atavism sau ereditatea unor particularități, psihice morale ori fizice de ale părinților la copii*; apoi foarte ușor putem înțelege, moravurile cu închinări spre rău, ale elevului Ștefan Păiuș, copilul nimănui.

„O Doamne! căți copii vor fi de tagma acestui elev în țara românească, — și ce se va alege din ei? ...

Azi și orfelinat sunt două institutii de cea mai mare însemnătate pentru omenime, cari și-au luat începutul, la sfârșitul veacului al XVII-lea, de marii filantropiști, — din acelea timpuri, — ale luminatului apus. Țara noastră încă are mai multe institutii de acest fel. Cum se face educația plapânelor și nenorocitelor înainte din aceste institutii, nu știu, faptele o dovedesc.

Una însă nu o înțeleg. Pentru ce permite statul, ca acești nenorociți să fie plasați în largul țării pe la deosebite familii? Dacă statul, și-a luat angajamentul, e foarte bine, — pentru ce nu-l crește el? Ori doară cugetă cineva că prin aceasta statul are vre un câștig material, moral ori național? Vai amar se înșală, și iată pentru ce.

Ce câștig material poate avea statul de acolo? unde copilului, plasat îi dă îmbrăcăminte și încălziminte; iar pentru întreținere stăpânul are plată, pentru că pe bietul nefericit să-l folosească sub deosebite forme. — în loc de servitor.

Ce câștig, — din punct de vedere național — poate avea statul de acolo, că pe copilul acela, din care ar trebui să facă un bun patriot, îl plasează într'o familie streină de națiunea română și de legea sa.

Cum, se vede, în ambe cazurile acestea, pierderile sunt mari, dar sunt însă, cu totul disparente față de urmările educației morale greșite, pe cari acești copii o primesc, în deosebitele familii unde sunt plasați.

Știm cu toții, că firea, nărayul și mentalitatea omenilor, nu este la feliu. Sunt dmeși buni, dar mai mulți sunt răi, pătimiși și încălcăți la inimă.

Bietul Ștefan, prin câte familii cu firi deosebite va fi trecut el, până la stăpânul său de astăzi?

Aiud, la 8 Februarie 1927.

Va urma.

Colegul tău: *Iosif Marian*, îndrăgitor, dir.

Partea oficială.

Toate ordinele și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizați.

No. 642—1927

Domnul Ioan Dragomir subrevizor școlar în Sibiu, a scos în ediția II. broșura sa intitulată „Pentru avântul școlii primare române”. Broșura cuprinde instrucții privitoare la diferitele probleme de administrație și contabilitate școlară ca: salarizarea corpului didactic primar, învățământul particular, pensionarea corpului didactic, drepturile și misiunea învățătorului român, chi-vernșirea averii școlare etc.

Având în vedere că munca depusă de Domnul Dragomir în această broșură aduce servicii reale învățătorimii, mai ales tinerilor învățători, cuprinzând într-un mănunchiu totul de ce are lipsă atât învățătorul, cât și școală, o recomandăm călduros tuturor învățătorilor și comitetelor noastre școlare. Pentru înlesnirea procurării acestei folositoare broșuri, Revizoratul nostru a aflat de bine să comande direct de la autor 300 exemplare broșuri, cari vor fi expediate rambursat tuturor comitetelor școlare și dlor învățători din județul nostru. Rugăm deci pe toți ca să primească această broșură achitând prețul ei de 60 Lei plus speșele postale.

No. 50344—1926

Casa Școalelor cu ordinul No. 50344—1926 cere să punem în vedere școalelor primare din jud. nostru ca ori decâte ori se face un raport, să arate în el titlatura școlii și comuna (eventual cătunul) și județul.

Sunt foarte multe școli cari nu se știe din ce județ sunt și astfel nu li-se pot satisface cererea.

No. 355—1927

Intemeiați pe ordinul No. 149.514—1926, avem onoare a Vă face cunoscut, că Ministerul în urma adresei Sfântului Sinod al bisericii ortodoxe române, a aprobat ca elevii din toate clasele cursului primar, să aibă câte o zi liberă înaintea unei sărbători sau Dumineci în cele două mariposturi: Năsterea Domnului și al SF. Pașii, pentru a putea fi spovediți și împărtașiți după dați nile credinței noastre.

No. 15—1927. Cooperativa Învățătorilor Județul Alba Aiuđ.

Convocare.

În senzul § 26 din Statute Domnii membrii ai Cooperativei Învățătorilor din jud. Alba, cu onoare sunt convocați la adunarea generală ordinară, care se va ținea în localul școlii primare „Axente Sever” din Aiuđ în ziua de 26 Februarie 1927 orele 9, cu următoarea.

Ordine de zi:

1. Raportul Consiliului de administrație către adunarea gen.
2. Raportul Comitetului de cenzori.
3. Aprobarea bilanțului și împărțirii beneficiului net.
4. Descărcarea Consiliului de administrație de gestiunea sa
5. Aprobarea bugetului pe gestiunea 1926.
6. Fixarea maximului sumei până la care consiliul poate angaja societatea.

7. Alegerea alor 3 membrii în consiliul de administrație.

8. Alegerea membrilor în comitetul de cenzori.

9. Eventuale propuneri.

Dacă la data sus fixată nu se vor întruni jumătate plus unul din numărul membrilor înscriși atunci adunarea generală va avea loc la 12 Martie a. c. pe lângă aceeași ordine și cu oricare va fi numărul membrilor prezenți.

Aiud la 10 Februarie 1927.

Secretar: *Aug. Ocnean.*

Prezident: *M. Sasu.*

ȘTIRI.

Domnil colegi și comitetele școlare, cari nu ne-au achitat până acuma abonamentul pe anul 1926 și 1927 sunt rugați cu multă insistență ca să ne achite de grabă sumele cu cari ne datoresc pentru că numai așa vom putea scoate revista.

Chitanțele de pe luna Februarie au fost expediate în ziua de 18 corente dela biroul nostru.

Dșoara învățătoare Elisabeta Pop din Tăuțiu și-a pierdut în zilele aceste pe iubitul său tată. Din acest incident dureros îi transmitem condoleanțele noastre sincere.

Comitetul nostru școlar județean nu și-a putut ținea adunarea generală convocată pe ziua de 10 l. c. fiindcă nu s-au prezentat delegați în număr indestulitor. Se va convoca din nou o altă adunare.

Consiliul Cooperativei noastre a ținut în ziua de 10 l. c. o ședință plenară în care s-au luat mai multe hotăriri importante pentru bunul mers al cooperativei.

Azi Joi 17 Februarie 1927 se implinesc o sută ani dela moartea marelui pedagog, care a fost Ioan Henric *Pestalozzi.*

Posta Administrației. Dș. Septimia Vancea — Uioara și Francisc Nagy — Ciuciu. Confirmăm primirea sumei de câte 100 lei pentru sprijinirea revistei.